

**Екологічні смисли способу життя та психологічного благополуччя людини:
від Фрітьйофа Нансена до Арне Наеса та до сучасної психології
екозбереження**

Кряж І.В.

*Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
факультет психології, кафедра прикладної психології*

Як предмет наукових розвідок поняття «спосіб життя», «психологічне благополуччя», «якість життя» почали розроблятися наприкінці ХХ століття. Але ж цьому передувало їх використання та розвиток як «життєвих» понять, пов'язаних з певними цінностями, уявленнями, особистісними смислами.

Фрітьйоф Нансен був людиною, яка уособлювала одночасно романтизм, дослідницькі устремління та гуманістичні цінності. Екологічний простір поставав для нього простором романтичного пошуку «інших берегів», поклик яких облагороджує людське життя. Разом з тим, це не заважало сприйняттю екологічного світу як такого, що потребує вивчення та освоєння, як ресурсної бази, що має бути пізнана та використана для блага людей. Спосіб життя Нансена дозволяв реалізувати тісний зв'язок з природним середовищем, але водночас уможлиблював для інших перетворення «храму дикої природи» на майстерню [1]. Діючи як гуманіст, філантроп та просвітник, він підтримував цінності соціальної справедливості, свободи, пізнання як умови людського благополуччя, надаючи останньому статус першорядного за значущістю.

За часів діяльності Ф.Нансена в Лізі Націй, психологічне благополуччя, якість життя значною мірою ототожнювалися зі стабільністю життя та можливостями споживання матеріальних ресурсів. У сприйнятті екологічного середовища домінували антропоцентристські споживчі смисли. Споживче ставлення до природного світу лише посилювалося з часом, поки внаслідок споживчого способу життя в розвинутих країнах екологічний слід людства не наблизився, а

згодом й перевищив несучу здатність земної біосфери.

В 1973 р. філософ Арне Наес (Arne Naess), співвітчизник Ф.Нансера, формулює концепцію глибинної екології, пропонуючи шлях до зміни способу життя сучасної людини. Цей шлях полягає через ідентифікацію з природним світом та переосмислення власного «Я». А. Наес переглядає зміст благополуччя, акцентуючи увагу на духовному спустошенні особистості саме внаслідок споживчого ставлення до природного світу та розриву енергетичного – смислового – зв'язку людини із Землею [3]. Благополуччя людини, як психологічне, так й соціальне та матеріальне, неможливе поза благополуччя екосистем. Тому відновлення зв'язку з природою, прийняття внутрішньої цінності нелюдських істот має повернути людині втрачену радість життя. Разом з тим, це має надати поштовх до нового способу життя в гармонії зі світом природи, до зниження матеріальних потреб та збереження дикої природи. Позитивні ефекти такого способу життя позначаються на якості життя, в оцінці якого домінують екологічні смисли [2].

У сучасній психології екозбереження виокремився цілий напрям досліджень, присвячених психологічному зв'язку людини з природою та його значенню для психологічного благополуччя особистості. Розглядається відновлювальний та творчий потенціал долучення людини до природного світу. Показано, що спілкування із природним оточенням є способом підтримки суб'єктивного благополуччя та забезпечення бажаної якості життя. Окремим питанням є психологічні умови та способи підтримки проекологічного способу життя.

1. Будур Н. Нансен. Человек и миф. — М.: Игра слов, 2011
2. Нейсс А. Менталитет будущего (по материалам норвежской газеты «Dagbladet» от 22 января 2007) / Арне Нейсс (Нэсс), Петер Мейляндер // Карельская экологическая газета “Зелёный лист!”. — 2009. — №1
<http://blogs.stuzog.com/ru/?p=770>

3. Naess A. Self-realization: An ecological approach to being in the world // Thinking Like a Mountain / Ed. by John Seed, Joanna Macy, Patricia Fleming, Arne Naess. Philadelphia, 1988. P. 28.